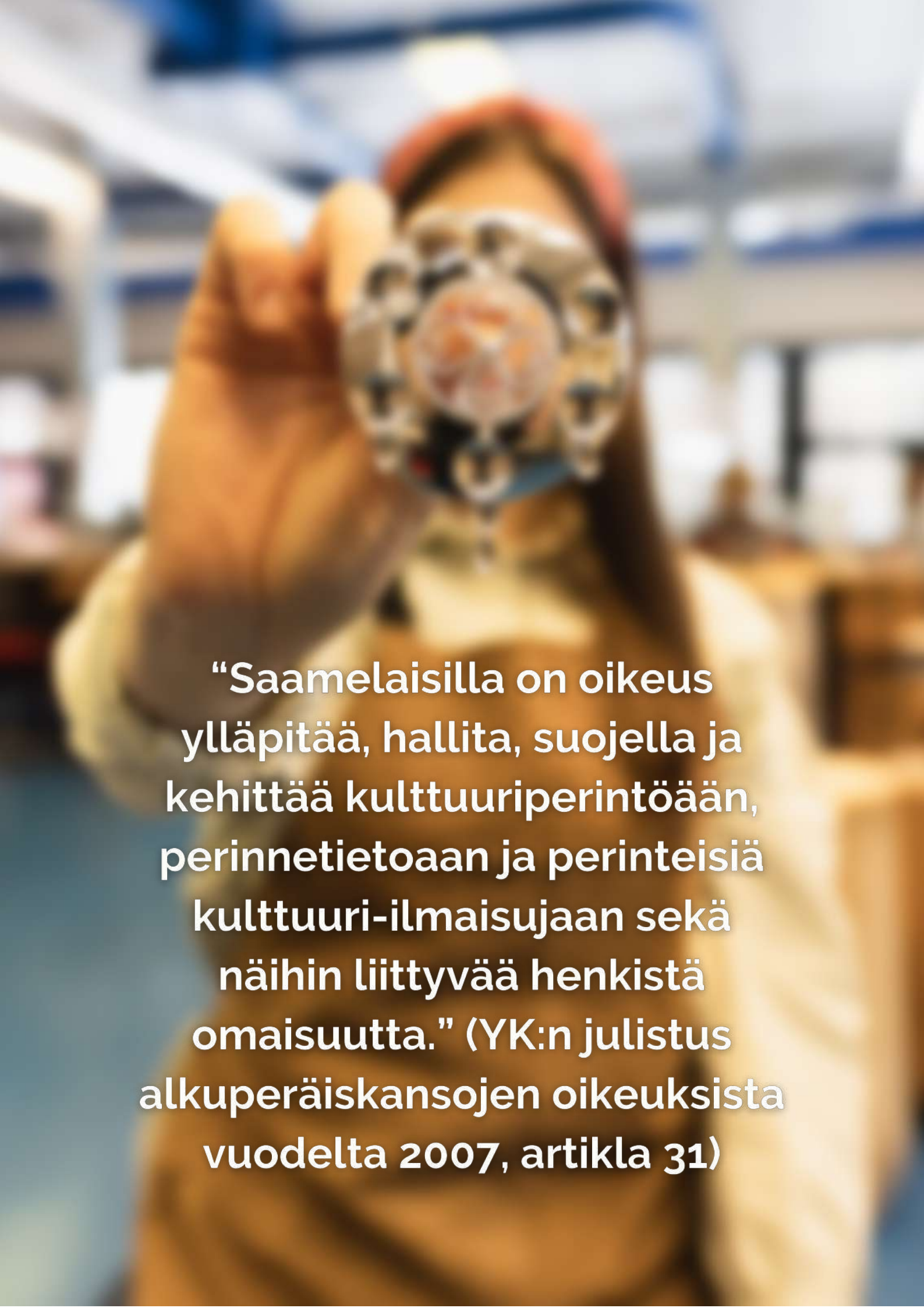

Käsityöyrittäjyys ja saamelaisten yhteiset aineettomat oikeudet

Julkaisija:
Käsityö- ja matkailuyrittäjyyden yhteiset
mahdollisuudet -hanke (2021-2022)

**“Saamelaisilla on oikeus
ylläpitää, hallita, suojella ja
kehittää kulttuuriperintöään,
perinnetietoaan ja perinteisiä
kulttuuri-ilmaisujaan sekä
näihin liittyvää henkistä
omaisuutta.” (YK:n julistus
alkuperäiskansojen oikeuksista
vuodelta 2007, artikla 31)**

Saamelaisten
kulttuuriperintöä,
perinnetietoa ja perinteisiä
kulttuuri-ilmaisuja voivat
olla myös käsityötuotteet ja
-esineet sekä niiden
valmistuksen perinne,
tekniikat ja osaaminen.

Miten ja kuka voi käyttää saamelaista käsityöperinnettä kaupallisesti hyödyksi?

Lainsäädäntö tai YK:n julistus eivät suoraan anna tähän vastausta, mutta "saamelaisen kulttuuriperinnön luvaton kaupallinen hyötykäyttö ilman aitoa yhteyttä saamelaisuuteen on ristiriidassa YK:n julistuksen kanssa.

Kaupallisen hyötykäytön tulisi tapahtua henkisesti kestävällä tavalla ja tukea sitä yhteisöä, jonka keskuudessa perinteinen tieto sekä ilmaisut ovat muodostuneet." *)

Toisaalta eettisesti kestävä kaupallistaminen voi levittää tietoa perinteisestä kulttuurista, lisätä sen arvostusta sekä turvata perinteisen elinkeinon säilymistä ja kehittymistä.

**Voiko esim. työpajoissa tai
käsityökursseilla opettaa
kenelle vain taitoja, jotka
voivat olla osa saamelaista
kulttuuriperintöä?**

Kyllä,
mutta silloin on
tärkeää kertoa
osallistujille, etteivät
he voi rajattomasti
hyödyntää opittua
taitoa, vaan sitä
voivat koskea edellä
mainitut rajoitteet.

Keneltä voi kysyä lupaa saamelaisen käsityöperinteen kaupalliseen hyötykäyttöön?

Tällä hetkellä (v. 2022) ei ole tahoa tai elintä, jolta voisi hakea lupaa saamelaisen käsityöperinteen kaupalliseen hyötykäyttöön tai arvioitutta onko aiottu tuote/liiketoimi sitä, tai onko siitä esimerkiksi saamelaiselle yhteisölle koituma hyöty riittävä ja sopiva.

Ajankohtaisin tieto käynnissä olevasta keskustelusta löytyy esim. Saamelaiskäräjien ja Saamelaisneuvoston sivuilta. Myös Sámi Duodji ry:n Saamelaisen luovan käsityöalan kehittämishankkeen (2021-2022) loppuraportti valottaa asiaa saamelaisten käsityöntekijöiden näkökulmasta.

Lupia myöntävän tahon puuttuessa jokaisen alalla toimivan on itse arvioitava saamelaisen käsityöperinteen hyödyntämisen rajat, oltava avoin keskustelemaan niistä ja puntaroitava niitä muuttuvien aikojen valossa.

Lisää aiheesta

**Saamelaisalueen
koulutuskeskus tulee
järjestämään koulutusta
saamelaisten yhteisistä
aineettomista oikeuksista
vuonna 2023.**

**Koulutuksista ilmoitetaan
SAKK:n verkkosivuilla
osoitteessa
www.sogsakk.fi**

Lähteet:

***) Saamelaisalueen
koulutuskeskuksen,
Saamelaiskäräjien sekä Opetus- ja
kulttuuriministeriön hankkeen
laatima koulutusmateriaali (tekijät
Mattila ja Jaakonaho), joka
julkaistaan loppuvuodesta 2022
usealla kielellä: Pohjoisen alueen
alkuperäiskansojen kulttuuria
koskevat aineettomat oikeudet -
hanke.**

*****) Sámi Duodji ry:n Saamelaisen
luovan käsityöalan
kehittämishankkeen loppuraportti**

Hankkeessa mukana:

LAPIN LIITTO

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma
Vipuvoimaa

EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto